

Energie en Co2 reductie voor Rijks en gemeentelijke monumenten.

Energiebesparing en duurzaamheid, wie heeft het er niet over. In Nederland willen we vaak vooroplopen en bij de top drie in de wereld horen, maar ofschoon Nederland het klimaatakkoord Kyoto II en het Parijs akkoord '15/'16 heeft getekend is er toch een gerechtelijk klimaat vonnis nodig geweest om de overheid tot meer actie te dwingen. De rechter bepaalde daarin dat in 2020 de uitstoot van CO2 in Nederland met 25 procent moet zijn gedaald om de afgesproken doelstellingen te halen.

Nu zijn wij in Nederland nogal individualistisch ingesteld dat wil zeggen; als wij er zelf [bij voorkeur direct] beter van worden dan zijn we graag bereid ons te conformeren aan de klimaat doelstellingen. Maar als we er zelf niet direct beter van worden dan kan het wel eens oorverdovend stil worden.

Dat "beter van worden" kan soms nogal een via een U bocht lopen. Verhuurders in sociale huursector denk hierbij aan woningbouwcorporaties kunnen sinds 2014 ruim 400 miljoen euro cashen om huurwoningen energiezuiniger te maken. Maar u begrijpt het al; deze woningen kunnen daardoor ook beter verhuurd worden en dat is een direct belang van de woningbouwcorporatie.

'In het woonakkoord van het kabinet Rutte is afgesproken dat een revolverend fonds wordt opgericht voor energiebesparende maatregelen in woningen en gebouwen. Met die maatregelen is veel winst te behalen. Voor eigenaren van woningen is het fonds een kans om te investeren in energiebesparende maatregelen. Nog voor het eind van dit jaar kunnen zij een beroep doen op het fonds voor een goedkope lening om hun huis energiezuiniger te maken', aldus minister Blok. Het is de bedoeling dat er uiteindelijk 600 miljoen euro beschikbaar komt voor het Revolverend Fonds voor Energiebesparing in bestaande huizen en gebouwen.

Maar hoe zit het met Rijks en gemeentelijke monumenten?

Bescherming van het dak landschap is topprioriteit

Minister Bussemaker heeft onlangs in een pilotprogramma ruim 10 miljoen euro beschikbaar gesteld voor 18 Rijksmonumenten. Bij de evaluatie van de pilot worden de energielasten op verschillende momenten, de eventuele aantasting van de cultuurhistorische waarde van de monumenten en de uiteindelijke opbrengsten meegenomen. Op basis van de ervaringen bij de deelnemers van het pilotprogramma wil het ministerie van OCW inzicht krijgen in de kansen en uitdagingen van verduurzaming in deze sector en de hierbij best passende stimuleringsmaatregelen.

De Rijksdienst voor cultureel erfgoed heeft inmiddels een tweetal publicaties uitgebracht omtrent alternatieve energievoorzieningen namelijk; Zonne- energieplannen en monumenten, wegwijzer voor vergunningverleners en zonne- energie in de historische omgeving. Beide publicatie geven uitgebreid informatie over de toepassing van zonne-energie bij monumenten. Daarnaast is er de publicatie zonne-energie en uw monument, voor eigenaars en huurders van een monument.

Nu zijn er nogal wat eigenaars die zich direct richten op het opwekken van elektriciteit door middel van zonnepanelen maar beter is het om eerst onderzoek te verrichten naar het besparen van elektriciteit en gas. Wist u trouwens dat er op dit moment in Europa een aanzienlijk overschot is van elektriciteit? En dat de prijzen van elektriciteit een dalende trend volgen? Het terugdringen van het energie verbruik in een monument is namelijk veel effectiever om de kosten te besparen en de CO2 te reduceren dan zelf elektriciteit op te wekken. Energie besparende maatregelen zijn meestal goedkoper, eenvoudig uit te voeren en zeer effectief. Een eventueel vervolg op deze maatregelen kan zijn dat u vloer en gevelisolatie overweegt. Maar ook deze maatregelen zijn kapitaalintensief met een lange terugverdientijd.

Ons credo is om Rijks en gemeentelijke monument per definitie te vrijwaren van zonnepanelen op het dak. Zonnepanelen doen altijd afbreuk op de architectonische en dus de cultuurhistorische waarde van een monument. Het zou dus wenselijk zijn om voor Rijks en gemeentelijke monumenten creatieve oplossingen voor duurzaamheidsvraagstukken te bedenken en wel in de juiste volgorde namelijk;

Stap 1.

-Onderzoek welke eenvoudige energie besparingsmogelijkheden zijn er te behalen. Vaak heeft energiebesparing te maken met gedragsbeïnvloeding maar voor de eigenaar of huurder van een monument moet dat haalbaar zijn.

-Wat is het percentage aan kosten van elektra ten opzichte van de totale kosten van energieverbruik. Op grond hiervan kunt u beoordelen waar u werkelijk op kunt gaan bezuinigen. De grootste kostenpost komt ons inziens het eerste in aanmerking voor een besparing.

Stap 2.

-Verricht en laat bij voorkeur onafhankelijk en deskundig onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden van gevel, dak en vloerisolatie. De te behalen energiebesparing op het gasverbruik kan hier aanzienlijk zijn. Het betreft hier een kapitaalintensieve investering waarbij kosten en opbrengsten een belangrijke rol spelen.

Stap 3.

Als eigenaar van een monument kunt u zonder aanpassingen aan het monument ook een belangrijke bijdrage leveren aan de CO2 reductie door;

-Over te stappen van grijze elektriciteit naar groene stroom. U koopt hierbij direct stroom geproduceerd door zonne-energie, windmolens, bio massa, etc. zonder enige investering te hoeven doen.

- Het verlichtingsplan van het monument herzien namelijk meer toepassing van LED verlichting, bewegingsschakelaars en tijdschakelaars.
- Van aardgas naar biogas.
- Deelnemen aan een coöperatie voor elektriciteitsproductie via zonnepanelen.
- Een check van alle elektrische apparaten en "stroomvreter" en eventueel gewoon vervangen. De meest energiezuinige apparaten zijn ingedeeld in de A+++-klasse.

Toch nog even over de voor en nadelen van zonne-energie c.q. zonnepanelen die met name gelden voor monumenten.

De voordelen;

- Zonnepanelen leveren een bijdrage leveren aan de CO2-reductie ten opzichte van het gebruik van fossiele brandstoffen.
- Als zelfstandig stroomproducent bent u niet meer afhankelijk van een energiemaatschappij.
- De investering voor zonnepanelen is gedeeltelijk subsidiabel.
- Continuïteit in de eigen elektriciteitsvoorziening.
- Min of meer voorspelbare kosten van elektra.

De nadelen;

- Zonnepanelen op daken van monumenten veroorzaken per definitie een monument onwaardige en rommelige aanblik van het [zadel]dak.
- Zonnepanelen vragen om onderhoud en niet onaanzienlijke kosten. [bijvoorbeeld de periodieke vervanging van de omvormers en de reiniging van de panelen]
- Mogelijk zijn er extra investeringen noodzakelijk voor groepen in de meterkast.
- Het rendement van de panelen daalt in de loop der jaren met 20%.
- De toekomst van de 'saldering' [overcapaciteit van elektra terugleveren aan het netwerk] is niet zeker. Op dit moment krijg je de normale stroomprijs voor de eerste 5000 kWh stroom die je te veel opwekt maar die prijs zou in de toekomst bijvoorbeeld verlaagd kunnen worden.
- Overcapaciteit is in relatie tot de investering meestal niet rendabel en leidt tot verlies op de installatie.

De woningbouwcorporatie Ons Huis thans eigenaar voor de voormalige Fabrieksschool aan de Kloosterstraat [Rijksmonument] heeft een vergunning aangevraagd voor het plaatsen van zonnepanelen op de daken. In de voormalige fabrieksschool worden op dit moment appartementen gebouwd.

Bescherming van het dak landschap in Enschede is geen topprioriteit?

Alternatieve energieopwekking voor monumenten.

Zeker voor monumenten zijn er goede alternatieven voor zonnepanelen? Het Nederlandse bedrijf [ZEP](#) heeft zowel een rode als zwarte dakpan ontwikkeld, gebakken door Nelskamp, waarbij de zonnecel in de pan geïntegreerd zit. Bijna onzichtbaar, waardoor het esthetisch karakter van panden niet wordt aangetast. Verschillende gemeentes c.q. welstandscommissies in Nederland hebben al ingestemd met dit alternatief. Maar natuurlijk zijn ook hier valkuilen en is het belangrijk om alle voor en nadelen goed te onderzoeken.

En dan is er het Enschedese initiatief "Enschede energie" waarbij leden van de coöperatie energie kunnen afnemen en ze deel kunnen nemen aan het zonnepanelen project. Wij noemen dat "duurzaamheid op afstand" maar wel een werkwijze die steeds meer waardering oogst vooral omdat hier voor de huiseigenaar geen sprake is van aanzienlijke investeringen.

We moeten aan de slag!

De gemeente Enschede heeft zich ten doel gesteld om van de huidige 6% duurzaam opgewekte energie naar 12% duurzame energie in 2030. Links of rechtsom kan dat niet zonder de medewerking van alle Enschedese burgers en ook monumenteigenaars zullen er dus aan moeten geloven. Volgens ons kan dat ook zonder architectonische of esthetische aantasting van het monument. Het vraagt van monumenteigenaars een goede voorbereiding en analyse van de eigen doelstellingen. Zonne-energie is een uitstekend middel voor alternatieve elektriciteitsopwekking maar laat u eens informeren over collectieve zonne-energieprojecten binnen een coöperatie.

Het gemeentelijk beleid in Enschede zou een hoge prioriteit moeten geven aan het behoud van de oorspronkelijke architectonische en esthetische uitstraling van Rijks en gemeentelijke monumenten. Zonnepanelen op monumenten? Wij zeggen doe het niet en het is ook niet nodig om de gemeentelijke doelstellingen van CO2-reductie te behalen. Er zijn voor monumenteigenaars voldoende alternatieven voor besparingen en goedkope, duurzame elektriciteitsopwekking.

Hebt u naar aanleiding van dit artikel nog vragen? Mail naar:

info@cultureelerfgoedenschede.nl

Literatuur:

- Zonne energieplannen en monumenten. [Rijksdienst cultureel erfgoed]
- Elektriciteit in Nederland. [CBS]
- Zonne-energie en uw monument. [Rijksdienst cultureel erfgoed]
- Zonne-energie in de historische omgeving.
- www.enschedewektop.nl
- "Enschede Energie".